במאי עסקינן. נכנס לבקרו: **אפילו יושב נמי.** יהא מותר שהרי נכסי חולה אין אסורין על המבקר ומותר ליהנות משלו: **אי בשנכסי כו'.** ולהכי אינו יושב בישיבה שלא יהנה משלו: **אפי' עומד**(ב) **לא.** דהגאה היא לו שנהנה: **וכמקום שנוטלין שכר על הישיבה.** שכר שהולך לנכר אותו: **ואין נוטלין**(ג) **על העמידה.** ולהכי אינו יושב שאם היה יושב שם המבקר בחנם מוותר היה לו שכרו ומהנהו אם לא יטול שכר אבל עומד הואיל ואין נוטלין שכר על העמידה מותר: **מאי פסקא.** דעל זה נוטלין שכר ולא על זה: **על העמידה לא כעי למשקל.** דעדאי הוא דכך הוא (ד) בכל מקום ולהכי עומד אבל לא יושב דיוין דליכא שכר [על העמידה] לא מהני ליה כלל: **ואיבעיא אימא.** לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ואפילו במקום שאין נוטלין שכר על הישיבה. ודקאמרת אפי' יושב נמי כדקאמר רבי שמעון בן אליקים לקמן (דף מב:) לענין שביעית (ה): **גזירה שמא יהא בעמידה הכא נמי שמא יהא בישיבה.** ושהייה דישיבה ולאי הגאה היא לחולה ולהכי לא יושב עמו. ואי קשיא אפילו עומד נמי לא גזירה שמא יהא בעמידה הא לא קשיא דהתם כיון דאכל מפירי דשדה איכא למימר דלמא אגב דאכיל שהייה תמן אע"ג דקאי והכא דלא אכל משום הכי קאי: (לא מצאתי יותר מזה הלשון וזהו אמר ליה): (ו) **למנחרוסא.** לעבודתו. והואיל וקי"ל(ז) יכול הכא לומר לעבד עשה עמי ואיני זוכר איזה הגאה למודר אם זה מפרנס עבדיו: **לפעומא עבידא.** דעהודה לשחיטה ועמאה לעובד כוכבים: **המודר הגאה מחבירו נכנס לבקרו עומד אבל לא יושב.** כדמפרש לקמן(ד): (ח)**אפילו יושב נמי.** להוי דהא מבקר מותר בנכסי חולה: **אפילו עומד**(ט). דהא אסור בדריסת הרגל: **לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה.** ומשום הכי עומד אבל לא יושב כדמפרש בגמרא: **במקום שנוטלין שכר על הישיבה.** דהיושב לפני החולה משתכר פורתא משום דקעביד ליה לוותא בעלמא והלכך בישיבה אסור משום דקא מהני ליה ההוא אגרא דיתיב לאיעיל אחרינא דיתיב קמיה: **אבל בעמידה דמופר.** משום דלא קמהני ליה ולא מידי דהא לא עביד למיתב אגרא אעמידה: **מאי פסקא.** הא קמ"ל אע"ג דאיכא דוכתא שנוטלין שכר על הישיבה נוטלין אבל לא על העמידה (ז). והיינו טעמא דבעמידה מותר אבל לא בישיבה כדאמר ר"ש בן אליקים בשילהי פירקין(ו) גבי שביעית: (תפ"ר כא"ן) **שהרי עומד ואוכל.** גזירה שמא יהא בישיבה מרובה והוי הגאת חולה. וא"ת נגזור בעמידה כי היכי דגזרינן התם בעמידה הא לא קשה דאילו התם (ח) גזרי' בעמידה אבל הכא דלא מטיא ליה הגאה בעמידה ליכא למיגזר שמא יהא בעמידה אבל לא בישיבה שהוא לוה ליהנ גזירה שמא יהא בישיבה: **לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר.** (ט) וכאאין נוטלין שכר על העמידה ולהכי מותר בעמידה דהא לאו מן חיותיה נדר כדאמר לקמן(ו) כל המבקר את החולה גורם לו שיחיה ולהכי מותר: **הא אפשר בעמידה.** מבקרו בעמידה דמהא לא אדריה (י) אבל בישיבה אדריה: **חלה הוא.** המדיר מותר לבקרו: **חלה בנו.**(כ) מודר שואלו בשוק על עסקי בנו: **היינו דשני בין הוא לבנו.** דאילו בשחלה הוא מותר ליכנס לשם דהא לא אדריה מן חיותיה אבל בשחלה בנו אינו נכנס לבקרו דהא ליכא חיותא דמדיר: **אלא לשמואל דאמר כו' מאי שנא הוא.** דמותר ומ"ש בנו דאסור הא בעמידה ליכא הגאה כלל אלא ודאי בנכסי חולה אסורין על המבקר מיירי וכדעולא וקשיא לשמואל: **אמר לך שמואל כו' וברייתא.** מודינא דהכי הוא כדמוקי לה עולא בשנכסי חולה אסורין על המבקר מיהו בהא פליגא עליה דאיהו מוקי לה בעומד אבל לא ביושב דהא אפשר בעמידה ואתא אפי' יושב דאמר דלא אדריה מן חיותיה ל"ש עומד ול"ש יושב ודיקא נמי מדקתני סתמא חלה הוא נכנס לבקרו אפי' יושב: **מאי פסקא.** דמתני' בשנכסי מבקר אסורין על החולה: מתניתין

במאי עסקינן אי בשנכסי מבקר אסורין על חולה אפילו יושב נמי אי בשנכסי חולה אסורין על המבקר אפי' עומד נמי לא אמר שמואל אלעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ובמקום שנוטלין שכר על הישיבה ואין נוטלין שכר על העמידה מאי פסקא הא קא משמע לן דאף במקום שנוטלין שכר על הישיבה בעי למשקל על העמידה לא בעי למשקל ואיבעית אימא (ו) כדרבי שמעון בן אליקים גזירה שמא ישהא בעמידה הכא נמי גזירה שמא ישהא בישיבה עולא אמר לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר וכגון דלא אדריה מן חיותיה אי הכי אפילו יושב נמי הא אפשר בעמידה מיתיבי חלה הוא נכנס לבקרו חלה בנו שואלו בשוק בשלמא לעולא דאמר בשנכסי חולה אסורין על המבקר וכגון דלא אדריה מן חיותיה שפיר אלא לשמואל דאמר בשנכסי מבקר אסורין על החולה מאי שנא הוא ומאי שנא בנו אמר לך מתניתין בשנכסי מבקר אסורין על החולה ברייתא בשנכסי חולה אסורין על המבקר מאי פסקא אמר רבא (ו)(אמר) שמואל מתניתין

להו למעבד הכי בלא אגרא אבל בעמידה לא גזרינן שמא יהא דכיון שאתה מלריכו לעמוד אית ליה היכירא משא"כ בהיא דר"ש בן אליקים כמו שנפרש עלה דההיא בס"ד: **עולא אמר לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר.** וכ"ת מ"ש אפי' עומד ליתסר משום דלא אדריה מן חיותיה כלומר דמסתמא חולה כי אדריה למבקר לא אדריה במילתא דלריכא ליה כי הכא שהחולה נהנה ממנו בביקורו. ואיכא נמחי דגרסי וכגון דלא אדריה מן חיותיה ולהך נחמא נמי לאו דבעי דאמר הכי בפירוש אלא דסתמא דמילתא הכי איתא והכי מוכחא הך מיתיבי דמייתי בסמוך: **מיתיבי חלה הוא נכנס לבקרו כו'.** היינו דשאני בין לבנו דחלה הוא נכנס לבקרו משום דמסתמא מן חיותיה לא אדריה וחלה בנו שואלו בשוק אבל אינו מותר ליכנס לביתו דאפשר דאפילו מן חיותיה דבריה אדריה. והא מוכחא דכי אמרינן מן חיותיה לא אדריה מסתמא הוא דאמר הכי אף על גב דלא פרש דאי בענין דפרש אכתי קשיא לעולא מ"ש הוא ומ"ש בנו אי פרש בתרוייהו שרי ואי לא פרש בתרוייהו אסור אלא ודאי בסתמא עסקינן וסתם הוי כמפרש לגבי דידיה אבל לא לגבי דבריה: **אלא לשמואל דאמר בשנכסי מבקר אסורין על החולה מ"ש הוא ומ"ש בנו.** כלומר דאדרבה בבנו שרי טפי שאינו מודר ממנו ואי מודר נמי מבנו מ"ש הוא ומ"ש בנו בתרוייהו אית לן למימר נכנס לבקרו עומד: **אמר לך.** שמואל אין ודאי דברייתא מתוקמא בשנכסי חולה אסורין על המבקר דמודינא בטעמא דיקך דמסתמא מחיותיה לא אדריה ואמינא נמי טפי מינך דאפילו מיהא לא אדריה ומשום הכי לא מצינא לאוקמי מתניתין כדמוקמית לה דהיינו בנכסי חולה אסורין על המבקר דא"ה אפי' יושב נמי שרי דישיבה נמי דמבקר מיותיה דחולה הוא ולא אדריה: ולענין הלכה קיימא לן כשמואל דכיון דרבא מפרש מילתיה ואמר דמתני' דיקא ליה הכי הלכתא כוותיה הלכך בשנכסי חולה אסורין על

אי בשנכסי מבקר אסורין על החולה אפילו יושב נמי. דעומד מאי טעמא שרית ליה משום דמבקר מצוה דנפשיה עביד ונהי דחולה מתהני ממילא שרי וכיון שכן אפילו יושב נמי אית לך למישרי מהאי טעמא: **ואי בשנכסי חולה אסורין על המבקר אפילו עומד לא.** שהרי נהנה בדריסת הרגל ומשום מצוה לית ליה לאתהנויי מאיסורא: **דאפי' במקום שנוטלין שכר על הישיבה וכו'.** ג"ל דה"פ דאיכא דוכתי שהמירו על עצמן שלא ליטול שכר אפי' מישיבה אע"פ שהוא מותר משום דמצוה ביקור די לה בעמידה ואפ"ה כדי שלא יבאו ליטול שכר על העמידה המירו על עצמן שלא ליטול שכר אף על הישיבה ובאותן מקומות בין עומד בין יושב שרי דישיבה נמי לדידהו מצוה אלא אפי' במקום שאין מחמירין על עצמן אפ"ה על העמידה לא שרי להו למשקל ומש"ה פסיק תנא ותני נכנס לבקרו עומד בכולהו דוכתי דמצוה קעביד ואידך ממילא מתהני אבל לא יושב בכולהו דוכתי דמקום שאין מחמירין על עצמן בישיבה ליכא מצוה ונמצא חולה חייב בשכרו וכשאינו טוען ממנו כלום נמצא מהנהו: **ואי בעית אימא כדאמר ר' שמעון בן אליקים.** לקמן בפרקין (דף מב:). וה"ק דינא דמתניתין בכולהו דוכתי איתיה ואפילו במקום שאין נוטלין שכר לא על העמידה ולא על הישיבה ולא מן הגאה דריסה שלו אפ"ה דבר אמה הוא לאסור דריסה זו: ובמקום שנוטלין שכר על הישיבה. והוא עושה בחנם ומוחל לו הבכר ומהנהו: על העמידה **לא בעי למשקל.** דנראה כמבזה מצות ביקור ועל (ידי) הישיבה הוא דבעי למשקל כי טעל שכר טרחו ובטיל מצוה: **איבעית אימא גזירה שמא יהא בישיבה.** וכשנכסי מבקר אסורין על החולה ואין נוטלין שכר לא על הישיבה ולא על העמידה ואם יהא בישיבה איכא הגאה מרובה לחולה וגרע ליתן שכר לגי שיהא תלוי כל כך: **בשנכסי חולה אסורין על המבקר ולא אדריה מחיותיה.** ולא היה כדאמר שלא יהנה ממנו דבר שאינו תלוי בו דהיינו ביקור חולה כי החולה נהנה מכל אדם המבקרו אבל אחר חי נפש כגון אחולה ואמיה אינו יכול לקבל ממנו: **דיינו דשאני בין הוא לבנו.** דמתחיות בנו אדריה: מ"ש הוא ומ"ש

מתניתין

בנו. למה לא יבקרנו משומד הא מצוה קעביד וגם אין הגאתו אסורה על החולה: **מאי פסקא.** שדרך הברייתא לשנות בענין זה והמשנה בענין זה:

מסורת הש"ס

(א) [נדפס מיומר], (ב) מכאן שיך למ"ל סוף הענמוד, (ג) [ניעין יב.], (ד) [ע"ל שיך לעמוד הקודם], (ה) [מכאן מחר לרש העמוד], (ו) [דף מב:], (ז) [דף מ.].

הגהות הב"ח

(א) נמ' מרבי שמעון בן אליקים. נ"ב סוף דף מב ע"ב: (ב) רש"י ד"ה אפילו עומד נמי לא: (ג) ר"ה ואין נוטלין שכר על העמידה וכו' שכר המבקר מודר היה שוכרו ומהנהו: (ד) ר"ה על העמידה וכו' דקי הוא המנהג בכל מקום: (ה) ר"ה ואיבעי' אימא הכא"ל עם ד"ה גזירה וכו' הכא נמי גזירה שמא ישהא וכו' אגב דאכיל שהיה תמן אע"ג דקאי אבל הכא דלא אכל לא שהה תמן וקאי לא מצאתי יותר מזה הלשון וזהו לשון אחר למתניתא כל"ל ומיהו משום הכי ומיהו אמר ליה נמחק: (ו) ר"ה אפי' עומד נמי דהא: (ז) ד"ה מאי פסקא וכו' על העמידה הס"ד ואח"כ מ"ה ואב"א הייתו טעמא וכו' נכי שביעית הס"ד ואח"כ מ"ה גזירה שמא ומיהו אמר אמר ליה נמחק: (ח) **באר** דאילו התם לא גזרינן בעמידה אלא משום שהרי עומד ואוכל אבל הכא דלא מטיא: (ט) ר"ה אלא משום דאסורים על המבקר ומיהו אסורים כל"ל ומיהו וכשאין נוטלין שכר על העמידה נמחק: (י) ר"ה הא אפשר בעמידה מבקרו בעמידה דמהא לא אדריה שאין נוטלין שכר על העמידה אבל בישיבה אדריה הס"ד: (כ) ר"ה חלה בנו של מדיר וכו' בנו הס"ד ואח"כ מ"ה שפיר. הייתי:

עין משפט נר מצוה

לט א מיי' פ"ו מהל' נדרים הל' ח סמג לאוין רמב עוש"ע י"ד סי' רכא סעיף ד:

תוספות

אפ" עומד. דקא מתהני מדריסת הרגל: בסקום שנטלין שכר על הישיבה. לכך אסור לנקר בחנם אבל בעמידה דאין נוטלין שכר עליה מותר בחנם דמלוה קעביד: על העמידה **לא** בעי למשקל. כיון דמלוה הוא ויש לו לעשות בחנם. על הישיבה בעי למשקל ואסור לעשות לו בחנם: **דלא** אדריה מחיותיה. כלומר הייתי טעמא דשומד ואע"ג דאדריה מן חיותיה לא היה דעתו לאסור עליו בימו לבא כלו כשביל מיותו לנקרו: **אפשר** בעמידה. והלכך בישיבה לא הוי מיותא שאפשר למבקר לעיות בעמידה: חלה בנו שואלו בשוק. דאסור ליכנס בביתו [כיון שהדיוו] וס"ד דברייתא מתפרכת כמו' דתמני': **בשלמא לעולא ניחא.** דשרי לנקרו הוא ולבנו אסור אמיותיה דבנו אדריה אלא לשמואל כי הימי דלאגיו שרי בעמידה ה"ל בנו מומר בעמידה: **פסקא.** הדבר [דתמני' בשנכסין מבקר אסור וברייתא בשחולה אסור הוא ליה לשנות התנא הברייתא בענין דמתניתין:

פירוש הרא"ש

אפ" יושב נמי. דהגאת כבוד לא תשיבה הגאה לאסור על החולה דמלוה קא עביד ואין החולה נהנה מדריסת הרגל אף על פי שלא נכנס להתאמו אלא לנורך החולה ואין הגאת דריסה שלו אפ"ה דבר אמה הוא לאסור דריסה זו: ובמקום שנטלין שכר על הישיבה. והוא עושה בחנם ומוחל לו הבכר ומהנהו: על העמידה **לא** בעי למשקל. דנראה כמבזה מצות ביקור ועל (ידי) הישיבה הוא דבעי למשקל כי טעל שכר טרחו ובטיל מצוה: **איבעית אימא גזירה שמא יהא בישיבה.** ובשנכסי מבקר אסורין על החולה ואין נוטלין שכר לא על הישיבה ולא על העמידה ואם יהא בישיבה איכא הגאה מרובה לחולה וגרע ליתן שכר לגי שיהא תלוי כל כך: **בשנכסי חולה אסורין על המבקר ולא אדריה מחיותיה.** ולא היה כדאמר שלא יהנה ממנו דבר שאינו תלוי בו דהיינו ביקור חולה כי החולה נהנה מכל אדם המבקרו אבל אחר חי נפש כגון אחולה ואמיה אינו יכול לקבל ממנו: **דיינו דשאני** בין הוא לבנו. דמתחיות בנו אדריה: מ"ש הוא ומ"ש

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com